Kemianteollisuuden toimialakatsaus

17.3.2022

Mika Aalto
toimitusjohtaja

Kemianteollisuus ry liittoperheineen tuomitsee jyrkästi Venäjän tekemän painostuksen ja sotilaallisen hyökkäyksen Ukrainaan.

Kemianteollisuuden liittoperhe lahjoittaa 49 000 euroa Ukrainaan sodan uhreille

UUTISET | 04.03.2022

Kemianteollisuuden liittoperhe lahjoittaa 49 000 euroa Venäjän sotatoimien kohteeksi joutuneelle Ukrainalle. Lahjoitus tehdään Suomen Punaisen Ristin kautta.

Toimialakatsauksen sisältö

- Venäjän-kauppa
- Jäsenkyselyn tulokset
- Venäjä-riippuvuudet
- Vihreä siirtymä

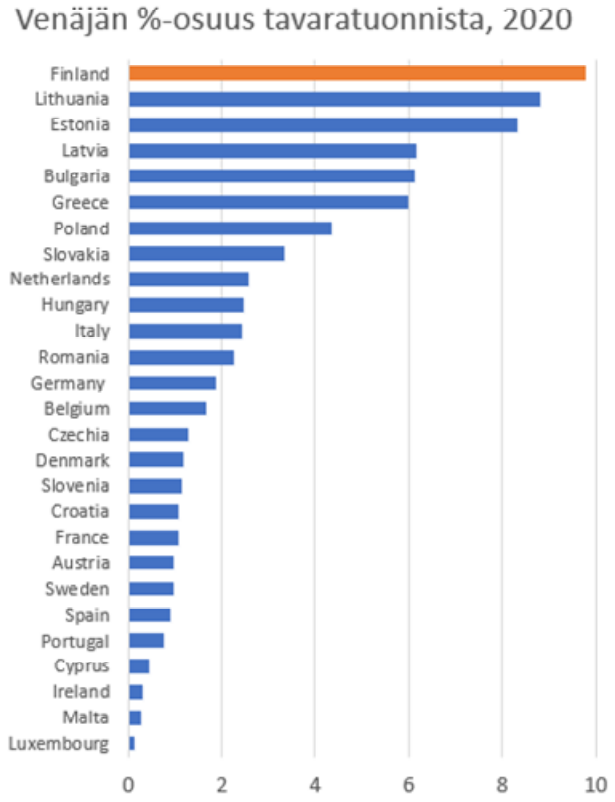
Venäjän-tavarakauppa

Sampo Pehkonen
Johtaja asiantuntija, tilastot ja kansantalous
Kemianteollisuus ry

Venäjä on ollut Suomelle keskeinen kauppakumppani

- Suomi käy Venäjän kanssa vähemmän kauppaa kuin aiemmin, mutta on Venäjän paino tavarakaupassa yhä iso
- Suomen tavaratuonnista 10 %* tuli Venäjältä vuonna 2020. Tämä oli EU-maiden suurin osuus
- Tavaraviennissä Venäjä-kaupan osuus (5,3 %) oli Suomea suurempi vain Baltian maissa
- n. 2 200 suomalaisyritystä käynyt kauppaa Venäjän kanssa

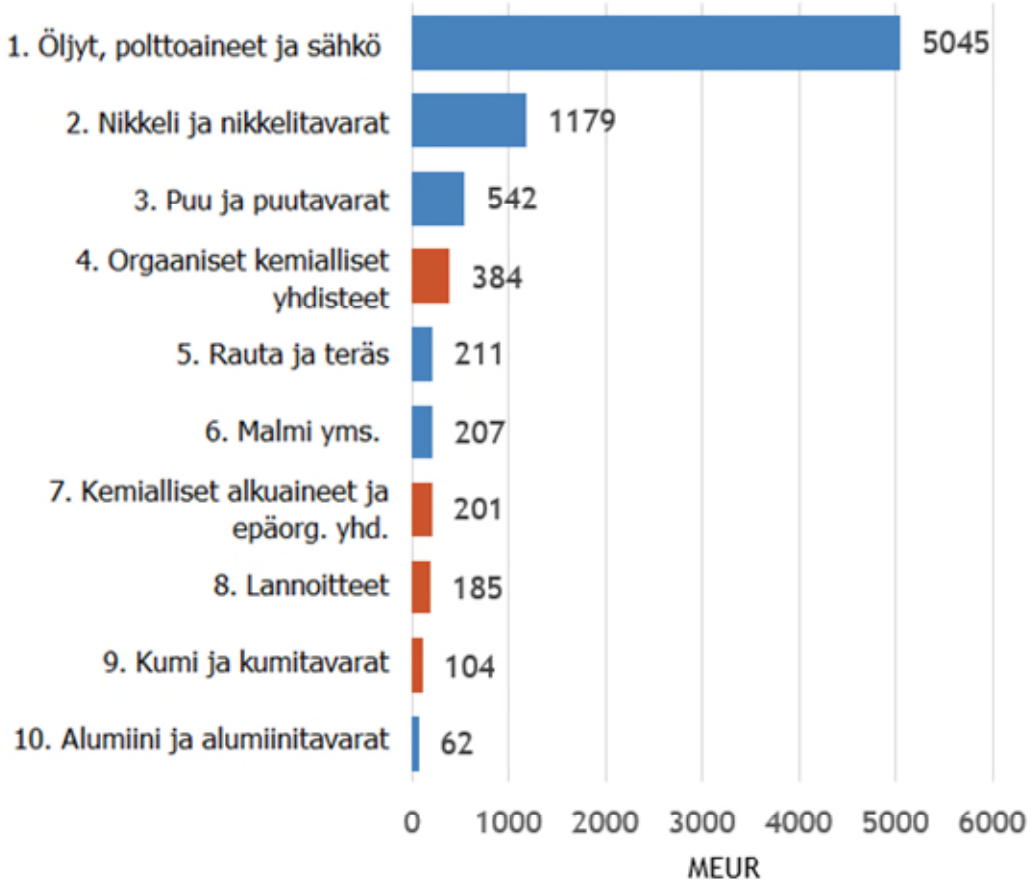

Huom: Tavaratuonti- ja vienti euroissa mitattuna
Lähde: Eurostat, EU trade since 1988 by SITC

* Tavaratuonnin osuus matalampi kuin 2019 tai 2021, sillä raakaöljyn hinta oli vuonna 2020 alamaissa. Tavaratuonnin osuus Venäjältä 11,9 % vuonna 2021.

Venäjältä tuodaan Suomeen energiaa ja raaka-aineita

- Tavaratuonti Venäjältä 8,6 mrd. vuonna 2021
- Venäjä Suomen 2. suurin tuontimaa
  - Ohitti niukasti Ruotsin 2021
- Luokka ”Öljyt, polttoaineet ja sähkö” sis.:
  - Raakaöljy 2880 milj.,
  - Maakaasut 800 milj.,
  - Jalostetut öljyt 635 milj.,
  - Sähköenergia 560 milj.,
  - Muut 170 milj.

Lähde: Tulli, CN-luokitus

Venäjän-tuonnin osuus tuontipanoksista

- Oheinen Suomen Pankin laskelmia hyödyntävä taulukko kuvaa
  - A) Kuinka paljon tuontihyödykkeitä käytetään tuotantopanoksina
  - B) Mikä Venäjän osuus toimialan tuonnista oli
  - C) Kuinka paljon kaikista tuotantopanoksista tuli Venäjältä
- Eniten tuotannossaan venäläisiä panoksia käyttävät
  - Öljynjalostus (56 %)
  - Metallien jalostus (16 %)
  - Kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden valmistus (10 %)

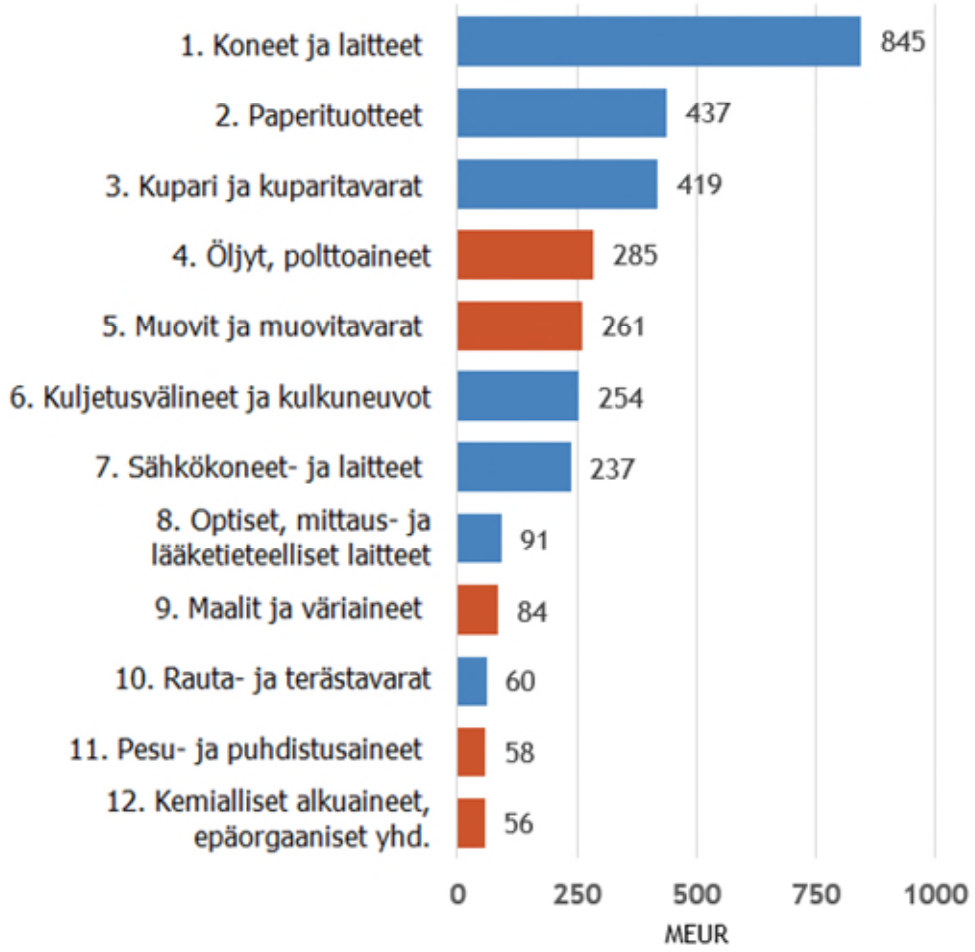
Toimiala	Tuonnin osuus välituotekäytöstä 2019, %	Venäjän osuus toimialan tuonnista 2021, %	Tuotantopanoksista Venäjältä, %
19 Öljynjalostus	71	80	56,3*
24 Metallien jalostus	52	31	16,2
20 Kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden valmistus	53	18	9,6
17 Paperin, paperi- ja kartonkituotteiden valmistus	24	26	6,1
35 Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto	19	32	6,0
22 Kumi- ja muovituotteiden valmistus	56	10	5,5
16 Sahatavaran sekä puu- ja korkkituotteiden valmistus	12	37	4,5
27 Sähkölaitteiden valmistus	47	4	2,0
23 Muiden ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus	28	7	2,0
46 Tukkukauppa (pl. moottoriajoneuvot)	19	6	1,2

* Sisältää vain raakaöljyn, ei muita tuontipanoksia, Tulli ei julkaise ko. toimialan tuontitietoja

Lähde: Suomen Pankki, Tulli ja Kemianteollisuus ry

Venäjälle viedään jalostettuja tuotteita, tavaraviennistä 25 % kemianteollisuutta

- Tavaravienti Venäjälle 3,8 mrd. vuonna 2021
- Venäjä Suomen 5. suurin vientimaa
- Venäjän tavaravienti tuotti Suomen bkt:sta n. 1,0 % vuonna 2021
- 1 % bkt:sta = 2,5 miljardia

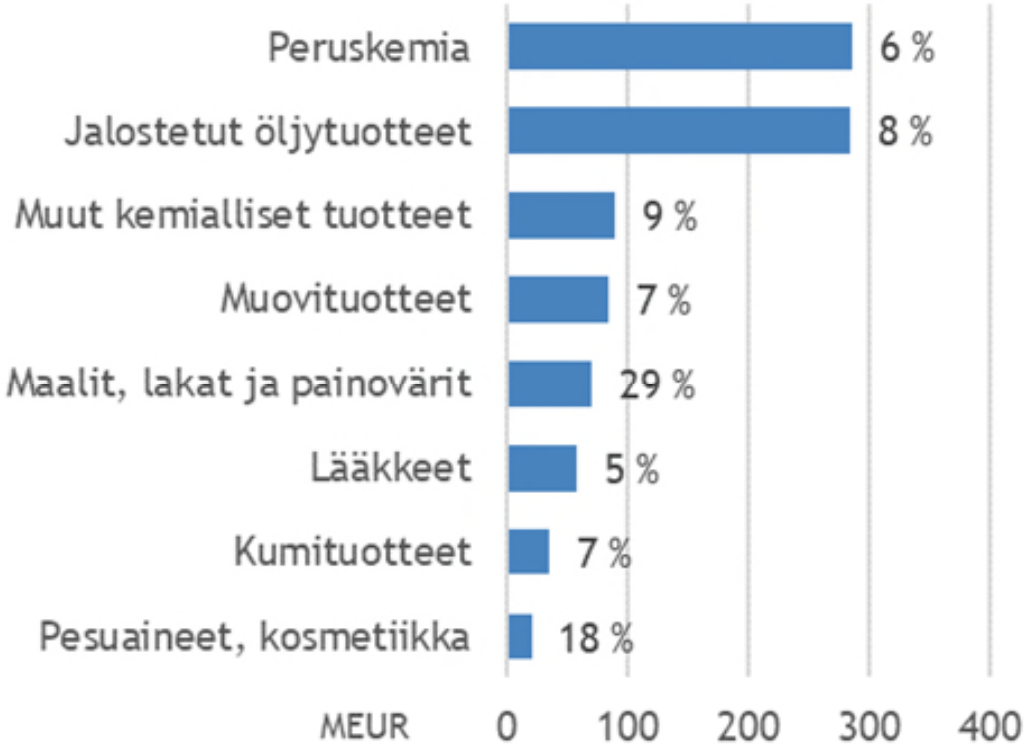

Lähde: Tulli, CN-luokitus

Kemianteollisuudessa Venäjän-viennin merkitys suurinta maaleissa, ja pesuaineissa ja kosmetiikasta

- Kemianteollisuuden vienti Venäjälle 930 milj. vuonna 2021
  - Tämä oli 7 % koko alan viennistä
- Venäjälle vietiin euromääräisesti eniten peruskemiaa (286 milj.) ja jalostettuja öljytuotteita (284 milj.)
- Venäjän-viennin osuus koko viennistä suurinta ryhmissä ”maalit, lakat ja painovärit” ja ”pesuaineet, kosmetiikka”
  - Näillä aloilla uusien vientimarkkinoiden merkitys korostuu
- Kemianteollisuuden koko vienti 12,7 mrd., vrt. metsäteollisuus 13,1 mrd. vuonna 2021

Kemianteollisuuden Venäjän-vienti euroissa (palkki) ja sen osuus koko viennistä (prosentti) vuonna 2021

Lähde: Tulli, CPA-luokitus

Pakotteet ja Venäjän hyökkäyssodan talousvaikutukset

- Länsimaiden Venäjälle asettamat pakotteet kohdistuvat tavarakauppaan, rahoitukseen, liikenteeseen ja yksityishenkilöihin
  - Vientipakotteita energia-, puolustus- ja ilmailuteknologioiden osalta, esim. öljynjalostukseen liittyvien koneiden ja laitteiden vienti kielletty. Tuontipakotteita (15.3.) terästuotteille.
  - Tullin mukaan vientipakotteet koskettavat n. 500 suomalaisyritystä
  - Muut kuin tavarapakotteet (ml. muutamien suomalaissatamien venäläisalusten boikotointi) koskettavat suurempaa joukkoa*
- Venäjä asettanut vastapakotteena vientikieltoja piirissä: mm. tekniset laitteet, televiestintä, sähkölaitteet, ja raakakoivu ja hake
- Talousvaikutukset tulevat viennin supistumisesta, tuotantoketjujen katkeilemisesta ja raaka-aineiden ja energian hinnan noususta
- Suomen Pankki arvioi (11.3.) Suomen BKT:n kasvavan 0,5-2,0 % tänä vuonna, joulukuussa arvio oli 2,6 %
- VM, Etla ja Kuntarahoitus ovat esittäneet samansuuntaisia arvioita

* Esim. lannoitteita ja niiden raaka-aineita ei pystytä käytännössä tuomaan Venäjältä; henkilöpakotteet osuvat alan yrityksiä omistaviin henkilöihin

Jäsenpulssi

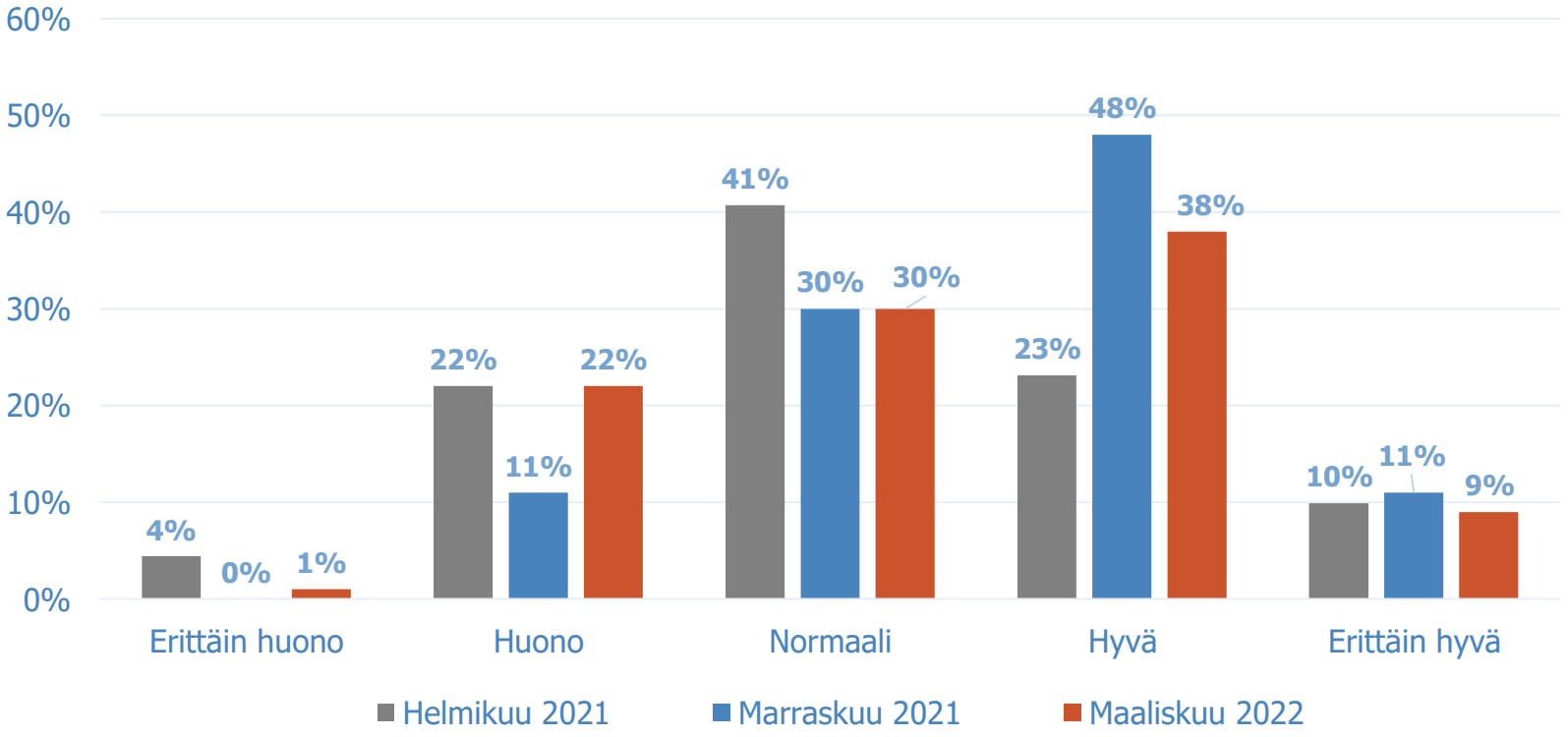
Kysely toimitusjohtajille
10.-14.3.2022

Vastausmäärä 97 kpl

Mika Aalto
Toimitusjohtaja
Kemianteollisuus ry

KEMIANTEOLLISUUS

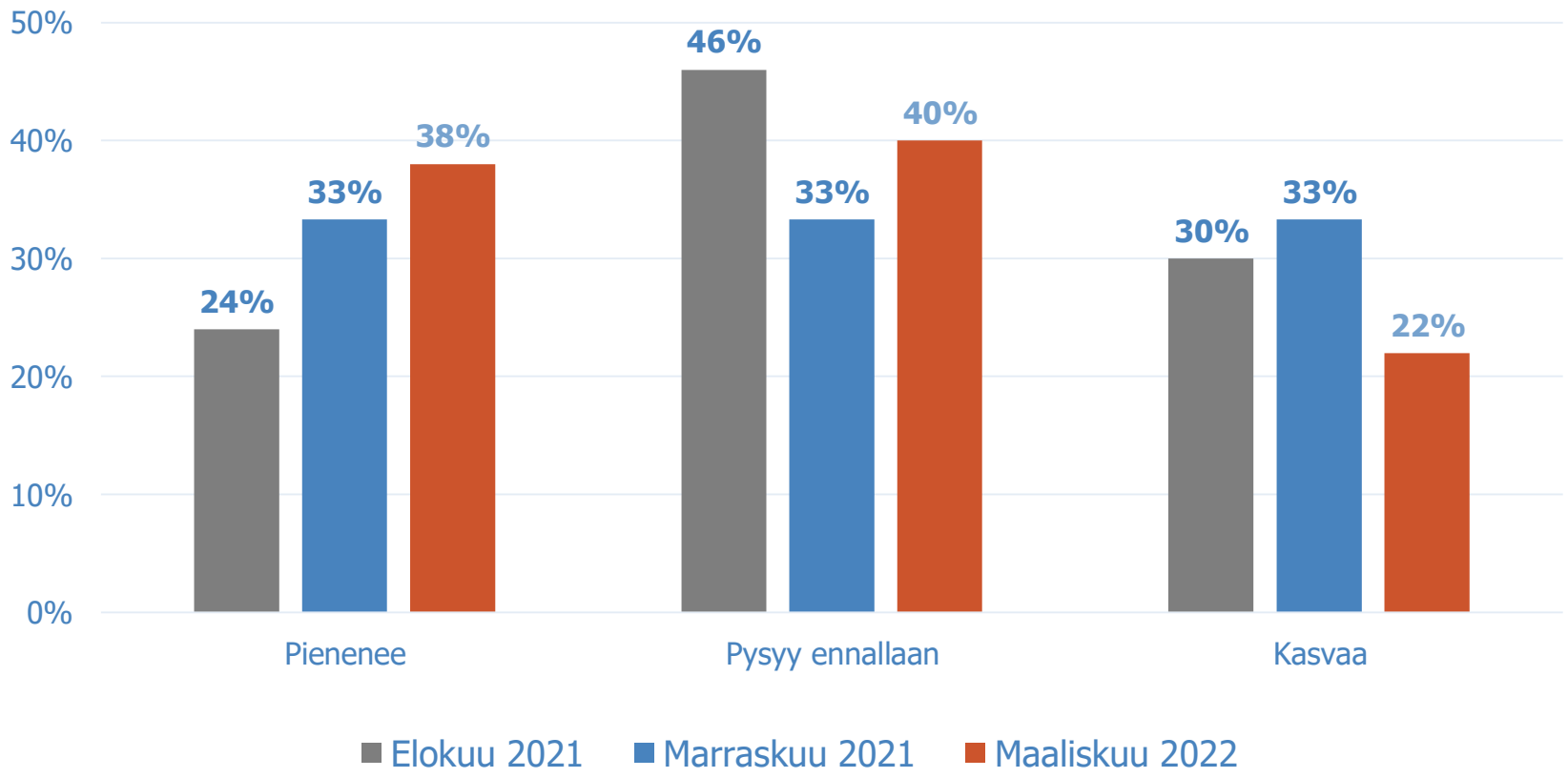
Yrityksenne tilanne juuri nyt

- Yritysten tilanne parempi kuin vuosi sitten tehdyssä kyselyssä
- Tunnelmat kuitenkin heikentyneet marraskuun kyselystä
- Kuvassa kaikki kyselyyn vastanneet yritykset, tausta-aineistosta selviää, että maaliskuussa 2022 pienissä yrityksissä tyypillisesti suurempia kehnommat tunnelmat

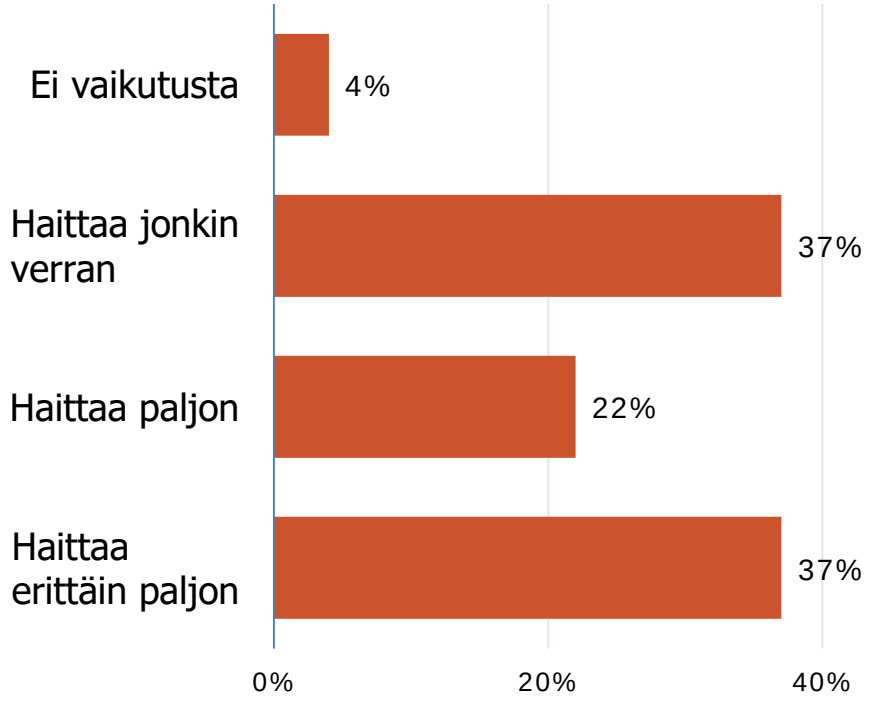
Arvio yrityksenne kannattavuuden muutoksesta vuonna 2022 verrattuna vuoteen 2021

- Yhä useampi yritys arvioi kannattavuutensa heikkenevän
- Muovituoteteolli-suudessa arviot tätäkin heikompia

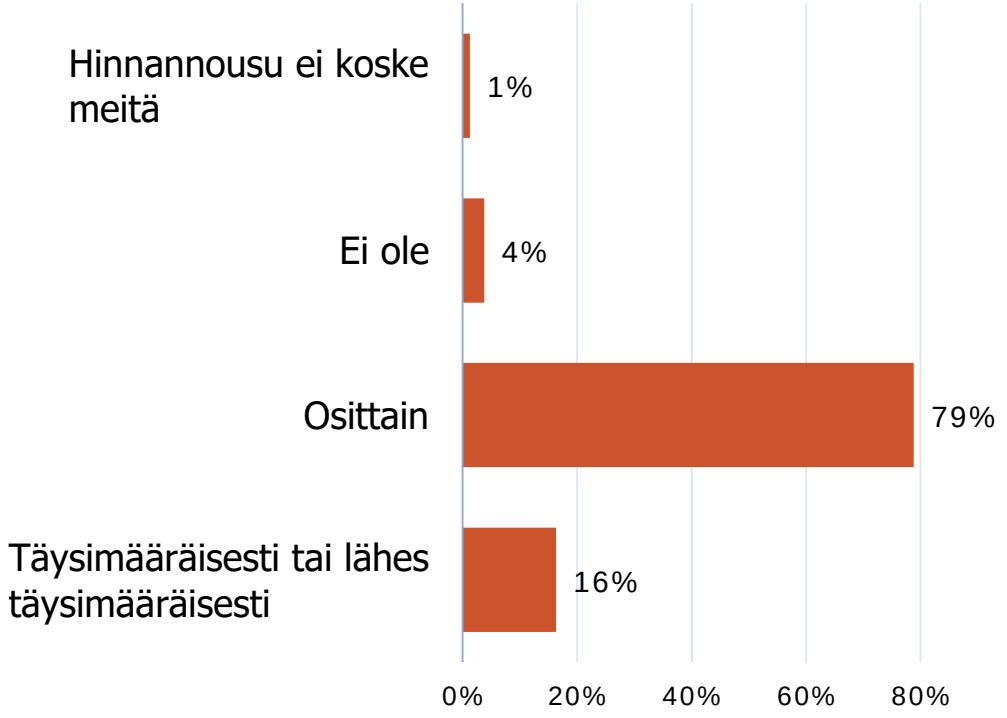

Raaka-aineiden hinnat kohoavat, mutta kohonneita hintoja mahdollisuus siirtää eteenpäin vain osittain

Kuinka merkittävästi raaka-aineiden ja komponenttien hinnannousu haittaa liiketoimintaanne?

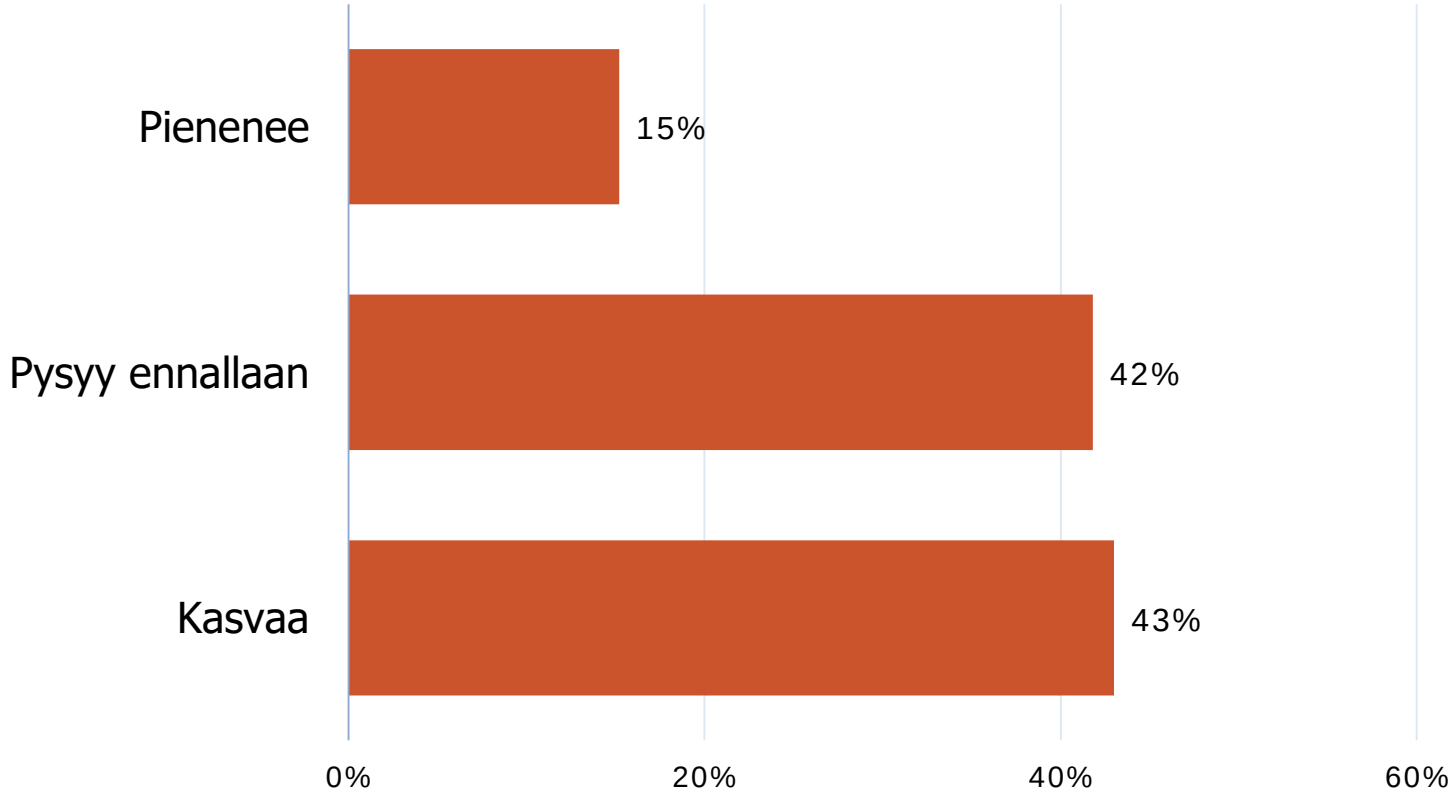

Onko yrityksellenne ollut mahdollisuutta siirtää kohonneita hintoja omiin tuotteisiinne?

Miten arvioit yrityksenne investointien määrää Suomeen? (2 vuoden kuluessa)

- Tilanteesta huolimatta investointien suhteen optimismia
- Vuonna 2020 Kemianteollisuus investoi Suomeen 1,2 miljardia
- Tästä T&K 440 miljoonaa

Venäjän hyökkäys Ukrainaan

95 % on sitä mieltä, että EU:n asettamat pakotteet Venäjää vastaan ovat oikein

43 % on antanut rahallista tai materiaalista apua Ukrainalle

Lahjoitusmäärät tuhansista miljooniin euroihin

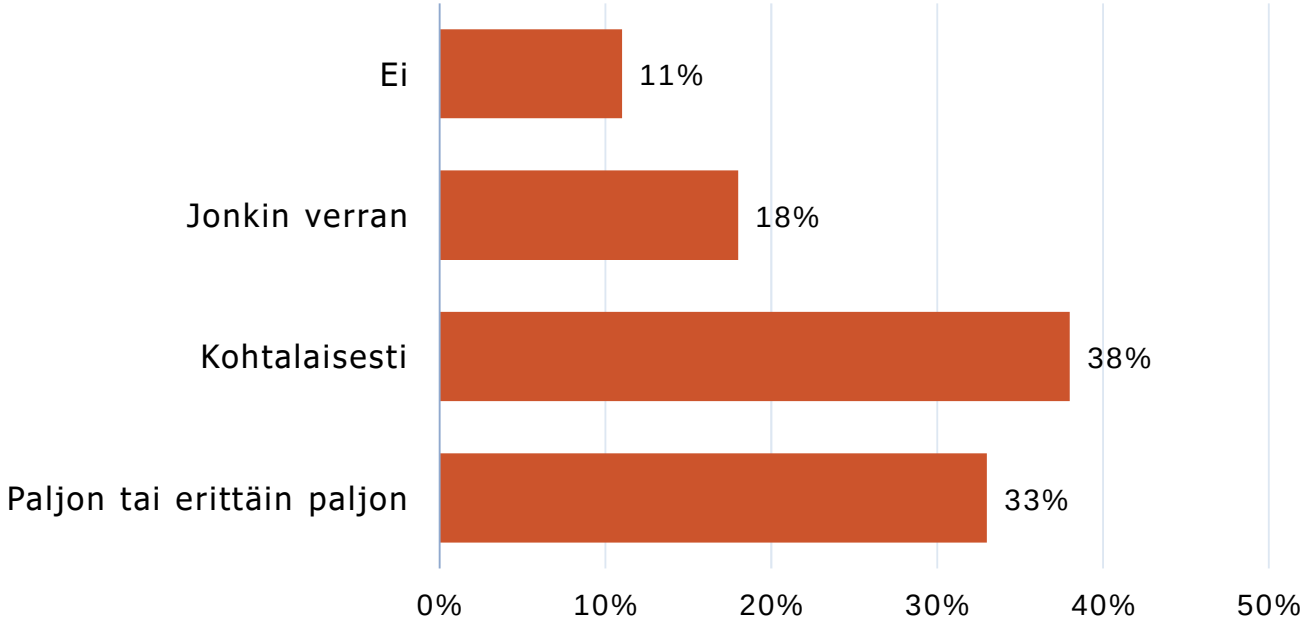
86 % prosenttia arvioi kriisin haittaavaan liiketoimintaa vähintään jonkin verran

64 % on rajoittanut omaehtoisesti Venäjän-kauppaa tai yritystoimintaa Venäjällä

Jäsenkyselyyn vastanneista 46 % ilmoitti käyvänsä kauppaa Venäjän kanssa

- 58 % vastaajista kertoo tuotantopanoksista tulevan 1-33 % Venäjältä
- 11 % kertoo tuotantopanoksia tulevan tätä enemmän
- 61 % kertoo pystyvänsä korvaamaan Venäjältä tuotavia panoksia kohtalaisesti tai paljon

Onko teidän mahdollista korvata Venäjältä tuotavia tuotantopanoksia?

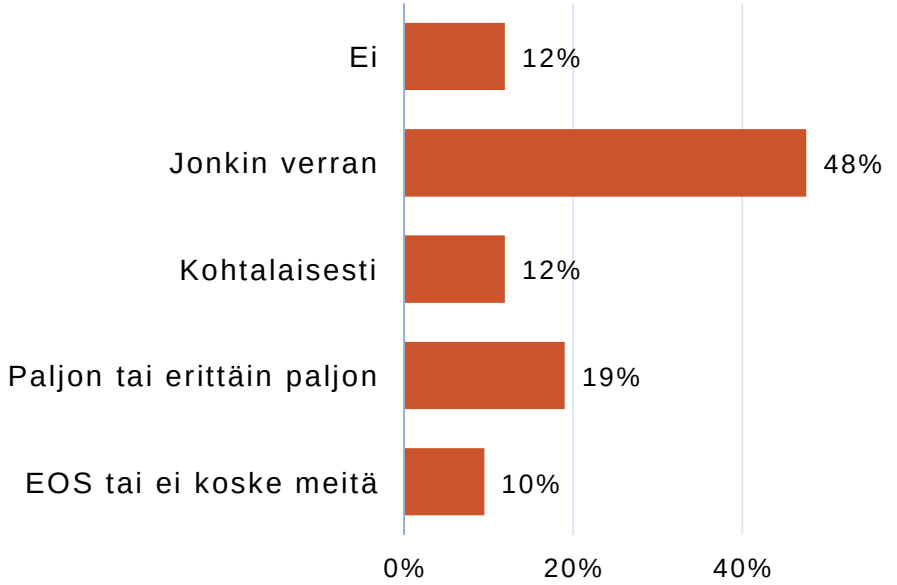
Venäjälle vieville tiedossa jonkin verran korvaavia markkinoita

Kuinka paljon liikevaihdosta Venäjän-viennistä?

- 20 % vastaajista: 0 %
- 71 % vastaajista: 1-33 %
- 4 % vastaajista: 34-66 %
- 2 % vastaajista: 67-100 %
- 2 % vastaajista: EOS

- Kemianteollisuuden välitön talousvaikutus: Venäjän vienti 930 miljoonaa. Jos korvaavia markkinoita löydetään 50 % tuotteista, katoaa viennistä 465 miljoonaa. BTK:ta tämä leikkasi 125 miljoonaa. Tämän lisäksi BKT:ta supistaisivat välilliset vaikutukset ja tuontiongelmat.

Mikäli Venäjän vienti on estynyt tai estyy, onko teillä mahdollista viedä tuotteita muualle?

51 % Jäsenyrityksistä pitää Suomen sotilaallista liittoutumattomuutta riskinä tulevaisuuden investointien kannalta.

"Tämä osoittaa, että jäsenyrityksemme ovat huolissaan toimintaympäristöstä Suomessa."
Mika Aalto, toimitusjohtaja, Kemianteollisuus ry

“Kansainvälisten yritysten arvioidessa investointeja eri Euroopan kohteisiin (esim. akkuarvoketjun yritykset), Suomeen liittyy korkeampi geopoliittinen riski kuin esim. Norjaan, tai jopa Ruotsiin verrattuna, joka myöskin on liittoutumaton”
(Vastaus jäsenpulssikyselyyn)

“Ehdottomasti tulisi liittoutua”
“Kyllä. Olemme ulkomaalaisomisteinen yritys.”
“Liittoutumattomuus on riski ja luo epävarmuutta.”
“On ilman muuta riski bisneksellekin olla liittymättä Natoon.”
“Suomeen ei tule kansainvälisiä investointeja, jos emme liity Natoon!”

“Liittoutumattomuus on menneen talven lumia - irto-oksa, jonka iso naapuri voi halutessaan napsaista poikki. Puolensa on valittava ja turvattava maamme tulevaisuus ja vakaus myös tulevaisuudessa”

Kehysriihiviestejä kysyttäessä jäsenyritykset ovat huolissaan puolustuksesta ja huoltovarmuudesta

"Tämä kriisi on tuonut taas esiin sen, että puolustus- ja huoltovarmuuskustannuksista ei saa karsia. Päinvastoin, niitä pitääisi lisätä."

"Puolustusmenoja tulee kasvattaa."

"Puolustusvoimiin ja huoltovarmuuteen tulee panostaa enemmän"

"Puolustusmenoja on kasvatettava, polttoainekustannukset varmennettava"

"Puolustusmäärärahoja tulee korottaa."

"Suomen puolustuskyky tulevaisuudessa."

"Satsata kehittyneisiin sotatarvekkeisiin, mm. droneihin, ilmatorjuntaan jne."

"NATO-jäsenyyshakemus tulee jättää."

"NATO-jäsenyys ja puolustusvoimien vahvistaminen."

"Huoltovarmuus ja omavaraisuus"

"Huoltovarmuus kokonaisuudessaan."

"Huoltovarmuus-asiat ja kansan yhtenäisyys, kyberturvallisuus ja trollitehtailun vastustaminen."

"Suomen omavaraisuuden kasvattaminen."

Jouko Kinnunen
Valmiuspäällikkö
Polttonestepooli ja Kaasupooli
Huoltovarmuuden suunnittelu, Kemianteollisuus ry

Tuomas Tikka
Asiantuntija, Vastuullisuus
Kemianteollisuus ry

Venäjä-riippuvuudet ja vihreä siirtymä

Alueellinen markkina – tilannekatsaus 4.3.2022

Alueellisen kaasujärjestelmän siirtoverkonhaltijat käyvät päivittäin keskustelua markkinan tilannekuvasta ja pyrkivät maksimoimaan markkinan käytössä olevan varautumispotentiaalin muun muassa kasvattamalla kapasiteetteja Latvian varastoon.

Viestintäyhteys alueellisen markkinan vastuullisiin viranomaisiin on myös aktiivisessa tilassa.

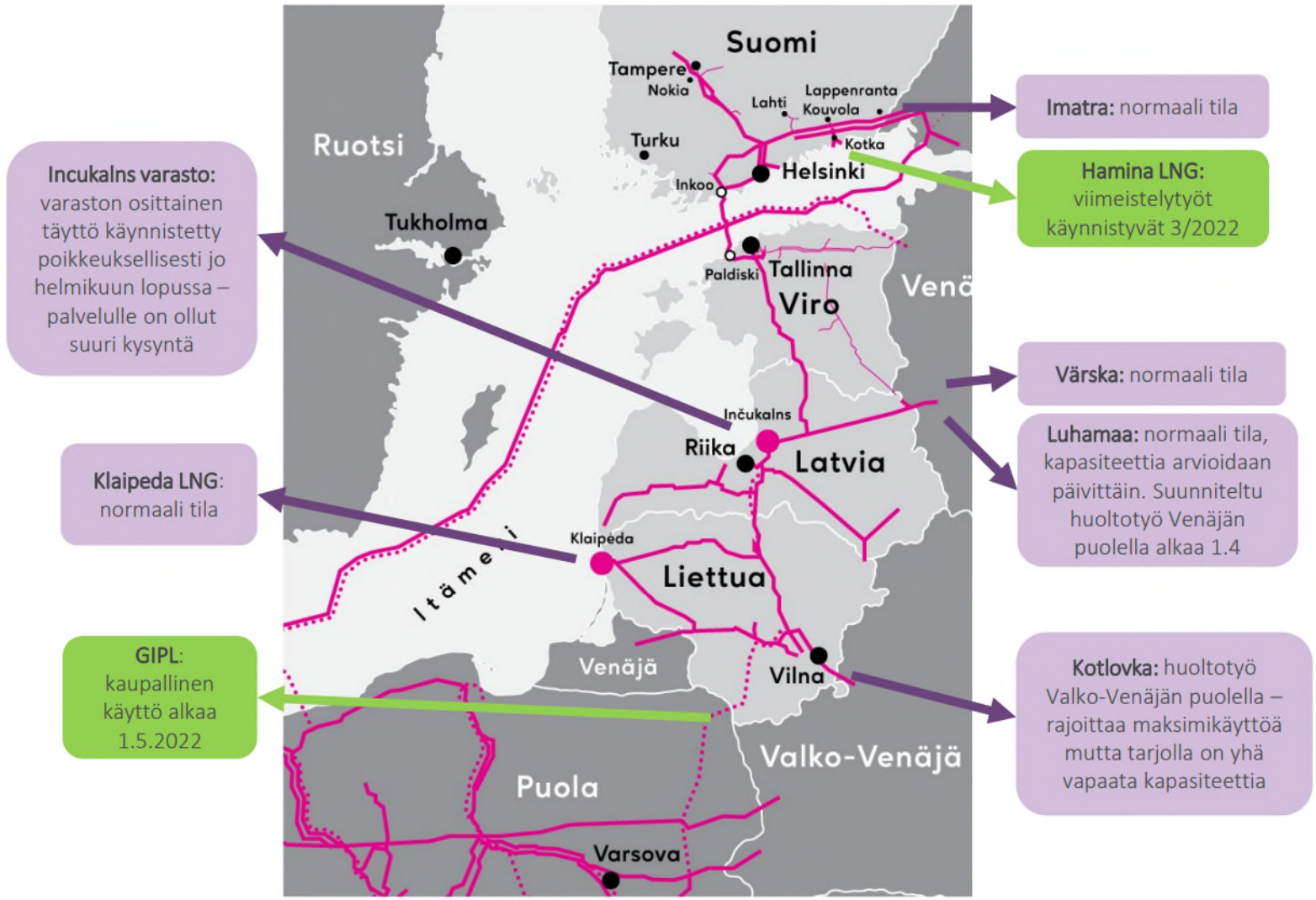
Alueellista markkinaa syötetään tällä hetkellä lähinnä Imatran, Incukalnsin ja Klaipedan kautta.

Balticconnector tekninen siirtokapasiteetti:
EE → FIN
- 3/2022 54,6 GWh/d
- 4/2022 43,2 GWh/d
- 5/2022 65,4 GWh/d

FIN → EE
- 3/2022 46,87 GWh/d
- 4/2022 45,00 GWh/d
- 5/2022 67,20 GWh/d

Imatra tekninen siirtokapasiteetti:
- 220 GWh/d

Kaikki virallinen tieto alueellista ja Suomen järjestelmää koskien ilmoitetaan Get Baltic UMM-alustalla:
https://umm.getbaltic.com/public-umm

Raaka-aineiden saatavuus haasteiden edessä

- Raaka-aineiden saatavuus näyttäisi osuvan myös lannoitteiden tuotannon arvoketjuihin
  - Esimerkiksi Suomessa on fosforin tuotantoa, mutta typen ja kaliumin raaka-aineiden toimitusketjut haastavampia
- Yritykset etsivät aktiivisesti vaihtoehtoisia toimitusketjuja ja vaihtoehtoja, jotta riippuvuutta Venäjästä voidaan pienentää
- Tällä hetkellä on vaikeaa arvioida kuinka nopeasti pystytään löytämään vaihtoehtoisia ratkaisuja ja tuotantoketjuja, joten myös vaikutukset tuotantomääriin vielä epäselvät

Lannoitteiden tuotantoon ja raaka-aineisiin liittyviä lukuja vuodelta 2021:

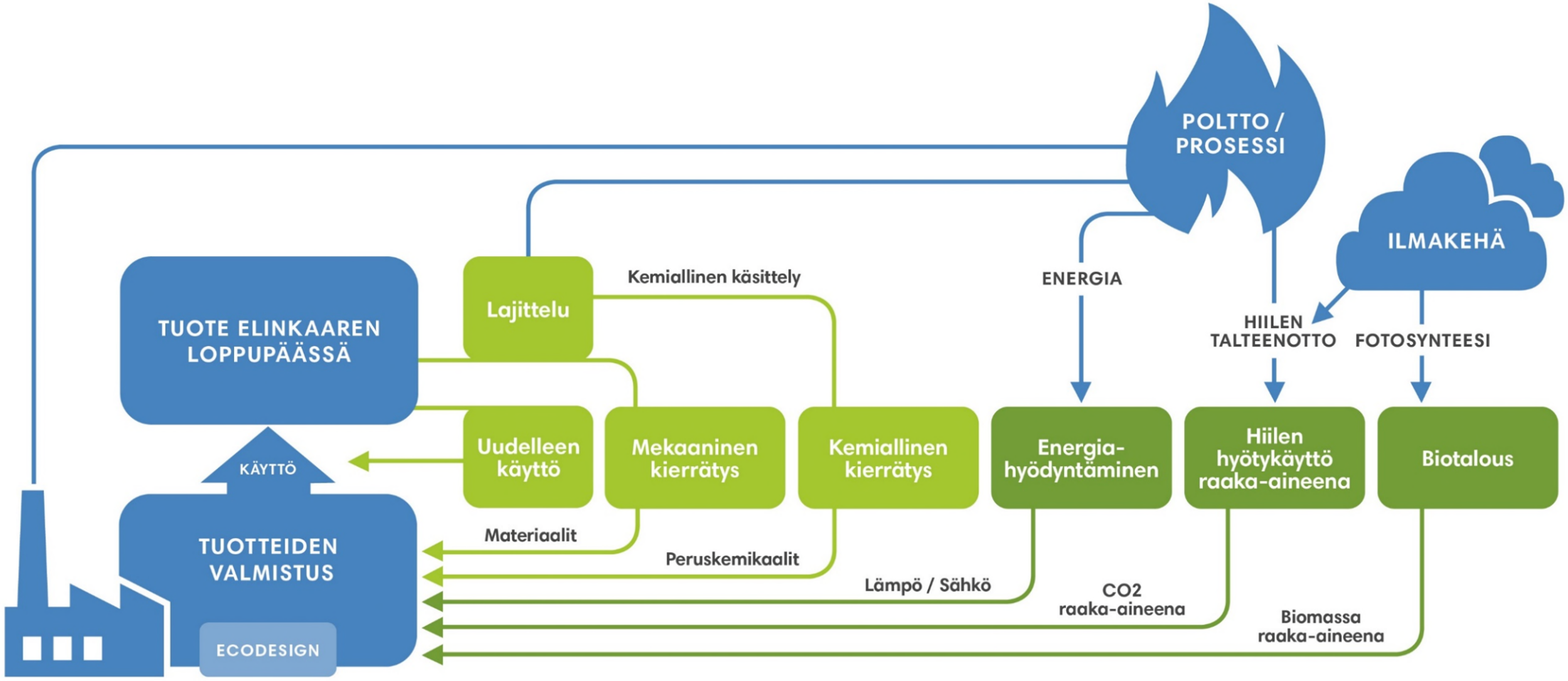
- Ammoniakin tuonti Venäjältä 2021: 176 MEUR. / (79 % koko tuonnista)
- Kaliumkloridi tuonti Venäjältä 110 MEUR. / (87 % koko tuonnista)
- Lannoitteiden tuotanto Suomessa: noin 1,8 milj. t
- Lannoitteiden käyttö Suomessa on ollut suuruusluokkaa: 0,6 milj. t / a

Lähteet: Tulli, Tilastokeskus, Yara

Vihreä siirtymä ja huoltovarmuus

- Vihreä siirtymä ja Kemianteollisuus ry:n hiilineutraaliustavoite tukevat huoltovarmuutta
- Hiilineutraaliustoimet johtavat tyypillisesti fossiilisten raaka-aineiden käytön vähenemiseen, mikä vähentää samalla myös riippuvuutta Venäjästä
  - Vetyelektrolyyserit vs. vedyn valmistus maakaasusta
  - Biopohjaiset raaka-aineet ja polttoaineet vs. fossiiliset
  - Synteettiset vs. fossiiliset raaka-aineet
  - Kiertotalous vs. lineaarinen fossiilitalous
  - Sähköistyminen vs. fossiiliset polttoaineet
- Siirtymä kohti hiilineutraalia kemianteollisuutta ei kuitenkaan tapahdu hetkessä, koska esimerkiksi:
  - Tarve massiivisille investoinneille
  - Luvituksien sujuvuudessa parannettavaa
  - Toimintaympäristöön liittyvät tekijät (tarve sähkölle, työvoimalle jne.)
  - Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiopanostukset
  - Osaamistarpeet

Tavoitteena omavaraisuus ja fossiilisten minimointi

Vihreä siirtymä

- Muutospaineet ovat tällä hetkellä voimakkaasti pinnalla ja näemme kasvaneen tarpeen sekä mahdollisuuden kiihdyttää hiilineutraaliusprosessia
- Vuoropuhelu oleellista elinkeinoelämän ja valtion välillä, jotta kaikilla on selkeä kuva mihin päin ollaan menossa muuttuneessa maailmassa ja mitä keinoja tarvitaan, jotta päästään eteenpäin
    - Luottamus on voimaa. Nykyisen kriisin tulisi voimistaa yhteen hiileen puhaltamista valtion ja elinkeinoelämän kesken, jolloin huoltovarmuus paranee ja prosessi kohti hiilineutraaliutta kiihtyy.

- Myös EU:n tasolla on ollut nähtävissä jäsenmaiden rivien suoristumista
- Komission teki ”RePowerEU” avauksen, jossa on nostettu esille useita tärkeitä tekijöitä kuten esim:
    - Sähköistäminen, vety ja muut uusiutuvat, sekä energiatehokkuus
    - Kaasuvarastot ja kaasun saanti
    - Luvituksen sujuvoittaminen
    - Esillä myös tukitoimia ja rahoitus
    - jne…

Kiitos osallistujille

Jäsenpulssi, Venäjän-kauppa

Mika Aalto
Toimitusjohtaja
+358 50 438 9247
mika.aalto@kemianteollisuus.fi
@mika_aalto

Sampo Pehkonen
Johtava asiantuntija, tilastot ja kansantalous
+358 40 7634 700
sampo.pehkonen@kemianteollisuus.fi
@PehkonenSampo

Vihreä siirtymä

Jouko Kinnunen
Valmiuspäällikkö
Polttonestepooli ja Kaasupooli
+358 40 0569 700
jouko.kinnunen@kemianteollisuus.fi
@KinnunenJouko

Tuomas Tikka
Asiantuntija, Vastuullisuus
+358 45 131 6683
tuomas.tikka@kemianteollisuus.fi
@tuomas_tikka